

Hrvatska

Regulatorni okvir u Hrvatskoj sastoji se od Nacionalnog akcionog plana za obnovljive izvore energije i zakona za njegovo sprovođenje: Zakona o energetici iz 2012. godine i Zakona o tržištu električne energije iz 2013. godine. Do 2016. godine, usvojena je sekundarna regulativa: Uredbe o upotrebi OIE/CHP, dobijanju statusa kvalifikovanog proizvođača i tarifama za OIE/CHP.

Pravni okvir izmenjen je u januaru 2016. godine usvajanjem Zakona o obnovljivim izvorima energije i efikasnoj kogeneraciji, kojim je feed-in sistem zamenjen feed-in premium modelom, u skladu sa smernicama Evropske komisije iz 2013. godine za šeme podrške obnovljivim izvorima energije. Prethodni tarifni sistem još uvek se primenjuje za instalacije manje od 30 kW.

U decembru 2018. godine Hrvatski sabor je izmenio Zakona o obnovljivim izvorima energije i efikasnoj kogeneraciji. Amandmani su stupili na snagu 1. januara 2019. godine. Glavni ciljevi amandmana jesu podsticaji proizvodnji OIE i ubrzanje procesa izgradnje postrojenja. Pored toga, Institut za energetiku Hrvoje Požar objavio je zelenu knjigu, kao osnovu za novu hrvatsku energetska strategiju do 2030. godine, sa perspektivama do 2050. godine. Prema strategiji, udeo OIE u ukupnoj potrošnji energije povećaće se sa 23,5% u 2016. godini na 32% u 2030. i 56,3% u 2050. godini. Da bi se ispunila ta očekivanja, neophodne su velike investicije u OIE (preko 40 miliona evra godišnje).

Ključni organi vlasti za regulaciju OIE su: Vlada, koja kreira politiku, Ministarstvo za zaštitu životne sredine i energetiku, odgovorno za sprovođenje politike i zakona, i održavanje registra OIE/CHP; Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), regulatorna agencija zadužena za izdavanje licenci za postrojenja kapaciteta preko 1 MW; i hrvatski Operator tržišta energije (HROTE), koji sklapa ugovore o kupovini električne energije (PPA) i isplaćaje važeće tarife.

Pregled tržišta

U Hrvatskoj trenutno postoji 1.395 postrojenja sa ukupno instalisanim kapacitetom od 1.097,7 kW. Zahvaljujući tarifnim podsticajima razvijen je veliki broj elektrana na biomasu i biogas. Kvote su trenutno postavljene za fotonaponske projekte, dok vetroelektrane imaju ograničene mogućnosti povezivanja sa mrežom. Očekuje se da će u bliskoj budućnosti biti postavljene kvote za elektrane na biomasu i biogas.

Crna Gora

Zakonodavni okvir za obnovljive izvore energije u Crnoj Gori postavljen je u Strategiji razvoja energetike do 2030. godine, Energetskoj politici do 2030. godine i Zakonu o energetici. Vlada je takođe usvojila posebne propise koji se odnose na OIE, uključujući Uredbu o postrojenjima na vetar, koja uređuje specifičan regulatorni okvir za razvoj energije vetra, uključujući rokove i uslove zakupa zemljišta u državnoj svojini za potrebe izgradnje vetroelektrana, kao i Nacionalni energetski akcioni plan za obnovljive izvore do 2020. godine, koji postavlja ciljeve za obnovljive izvore.

Nadležne vlasti za regulaciju sektora obnovljivih izvora energije uključuju Vladu, koja usvaja politiku; Ministarstvo za ekonomiju, sektor energetike, zaduženo za implementaciju dokumenata o politici i zakona, i obavljanje administrativnih, regulatornih i nadzornih funkcija; i Regulatorna agencija za energetiku (RAE), nezavisni regulatorni organ nadležan za izdavanje licenci i postavljanje i regulaciju tarifa.

Pregled tržišta

Korišćenje obnovljivih izvora energije u Crnoj Gori fokusirano je uglavnom na razvoj malih hidroelektrana i vetroelektrana. Do danas, Crna Gora je zaključila 38 koncesionih ugovora za izgradnja 38 malih hidroelektrana, sa ukupnim instalisanim kapacitetom od oko 68 MW, godišnjom proizvodnjom od oko 235 GWh i vrednošću ulaganja od oko 100 miliona evra. Vlada je 2017. godine napravila nacrt plana za davanje koncesije za izgradnju novih malih hidroelektrana. Ako bi plan bio usvojen, raspisao bi se tender za izgradnju tri hidroelektrane na Bukovici, Ibrištica i Štitaričkoj rijeci. Tri hidroelektrane bi imale instalisanu snagu od 7,2 MW, i godišnju proizvodnju od oko 30,9 GWh.

Razvoj projekata vetra takođe je prioritet u Crnoj Gori. Projekat vetro parka Krnovo, sa 26 vetro turbine ukupnog instalisanog kapaciteta 72 MW, uspešno je implementiran, dok vetro park Možura ima 23 vetro turbine, ukupne instalisane snage 46 MW. Puštanje u rad vetroelektrane Možura očekuje se uskoro. Pored toga, građevinski radovi na izgradnji vetroelektrane Gvozd, ukupne instalisane snage 50 MW, trebali bi početi 2020. godine, a puštanje u rad očekuje se 2022. godine.

Takođe, postoji veliki solarni projekat, sa ukupnim instalisanim kapacitetom od preko 200 MW, na lokaciji Briska Gora.

Severna Makedonija

U Severnoj Makedoniji, pravila koja regulišu sektor obnovljivih izvora energije postavljena su u Zakonu o energetici, dok je politika za obnovljive izvore energije regulisana Strategijom za korišćenje obnovljivih izvora energije do 2020. godine, u skladu sa Strategijom razvoja energetike. Zakonodavni okvir takođe se sastoji od Pravilnika o obnovljivim izvorima energije, Pravilnika o povlašćenim proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora energije, Uredbe o podršci proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog akcionog plana za obnovljive izvore.

Ključni organi nadležni za sektor energetike su: Vlada, koja usvaja politiku; Ministarstvo ekonomije, koje vrši funkcije implementacije i nadzora u skladu sa dokumentima o politici i zakonima; Regulatorna komisija za energetiku, nezavisni regulatorni organ koji izdaje licence i reguliše cene i tarifni sistem za različite vrste energije; i Agencija za energetiku, koja podržava implementaciju energetske politike.

Pregled tržišta

Najveći deo obnovljive energije u Severnoj Makedoniji proizvode male hidroelektrane i vetroelektrane. Postoje 73 male hidroelektrane, sa ukupnom instalisanom snagom od 67,5 MW i 102 solarne elektrane, sa ukupnom instalisanom snagom od 16,7 MW.

Postoje i tri elektrane na biogas sa ukupnim instalisanim kapacitetom 6,9 MW. Vatropark Bogdanci, koja je počeo sa radom u julu 2015. godine, jedini je energetska projekat ove vrste u zemlji. Prva faza projekta, vredna 55,5 miliona evra, obuhvatila je izgradnju 16 vetro turbina, ukupnog instalisanog kapaciteta 36,8 MW. Ugovor za drugu fazu izgradnje vetroparka Bogdanci potpisan je u decembru. Tokom druge faze, biće izgrađeno šest vetro turbina kapaciteta 13,8 MW. Tokom 2017. godine, ukupne isporučene količine električne energije iz vetroparka iznosile su 110.480.280 kWh.

Severna Makedonija je nastavila promociju razvoja malih hidroelektrana. Tokom 2017. i 2018. godine, Vlada Severna Makedonija je dodelila 22 nove lokacije za izgradnju MHE. U narednih nekoliko godina planira se izgradnja još jedne vetroelektrane, kapaciteta 50 MW, u Miravcima. Takođe, najavljen je tender za dizajn i izgradnju fotonaponske elektrane kapaciteta 10 MW, koja će biti locirana na mestu nekadašnjeg kopa uglja u TE Oslomej.

Srbija

Pravni okvir za obnovljive izvore energije u Srbiji postavljen je u Zakonu o energetici iz 2014. godine, izmenjenom 2018. godine, koji propisuje opšta pravila o energetskej politici i strategiji, zahteve za obavljanje energetske aktivnosti, korišćenje obnovljivih izvora

energije, podsticajne mere i garancije o poreklu za obnovljivu energiju.

Do 2017. godine Vlada Srbija je usvojila paket uredbi za sprovođenje odredbi Zakona o energetici o OIE, uključujući: Uredbu o ugovoru za kupovinu električne energije; Uredbu o podsticajnim merama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i visoke efikasne kogeneracije električne energije i toplotne energije; i Uredbu o zahtevima i procedurama za sticanje statusa povlašćenog proizvođača električne energije, preliminarnog povlašćenog proizvođača električne energije i proizvođača iz obnovljivih izvora energije. Ovaj paket je značajno poboljšao pravno okruženje za ulaganje u obnovljive izvore energije. Trenutno, podsticaji za obnovljive izvore energije uključuju: obavezno preuzimanje od strane garantovanog snabdevača celokupne električne energije proizvedene od strane povlašćenog proizvođača, po garantovanoj preferencijalnoj ceni – feed-in tarifa (FIT), tokom perioda od 12 godina, u skladu sa PPA; izuzeće povlašćenog proizvođača od balansne odgovornosti – povlašćeni proizvođač nije dužan da snosi troškove balansiranja; prioritet u pristupu prenosnom/ distributivnom sistemu; i besplatan pristup prenosnom/ distributivnom sistemu.

Ovaj paket podsticaja trebao bi da važi do kraja 2019. godine (inicijalno važenje paketa je bilo ograničeno do kraja 2018. godine).

Glavni organi nadležni za sektor obnovljivih izvora energije su: Vlada Srbije, koja propisuje paket podsticaja; Ministarstvo energetike i rudarstva, koje je odgovorno za sprovođenje zakonskog okvira za sektor energetike i odlučivanje o pojedinačnim pravima na korišćenje podsticaja; Agencija za energetiku, nezavisni regulatorni organ nadležan za izdavanje licenci; i garantovani snabdevač, koji preuzima električnu energiju u skladu sa PPA ugovorima sa povlašćenim proizvođačima električne energije.

Pregled tržišta

Ulaganja u OIE od 2009. godine, kada je Srbija uvela prve podsticaje, rezultirala su sa 650 MW instalisanog kapaciteta iz OIE, od čega je oko 570 MW instalirano od 2017. godine.

Ulaganja u OIE su značajno povećana – vetroelektrane snage 500 MW su u fazi izgradnje, sa osiguranim PPA, u procesu pregovara o finansiranju ili su već puštene u rad. Kvota za energiju vetra od 500 MW je već u potpunosti popunjena, što znači da proizvođači električne energije iz vetra ne mogu dobiti status preliminarnog privilegovanog proizvođača električne energije u skladu sa važećim paketom.

U međuvremenu, državni konglomerat EPS ušao je u sektor vetroelektrana sa projektom Kostolac, instalisane snage 66 MW. S obzirom da se projekat Kostolac finansira na osnovu međuvladinog aranžmana između Srbije i Nemačke, kvota od 500 MW se ne odnosi na ovaj

projekat i on bi mogao koristiti FIT i ostale podsticaje.

Srbija ima značajan potencijal za korišćenje biomase, ali nedostatak infrastrukture sprečava upotreba ovog resursa za proizvodnju električne energije.

Slovenija

Novi Zakon o energetici, usvojen 2014. godine, iznosi opšti regulatorni okvir za obnovljivu energiju. To uključuje mere za podsticanje ulaganja u izradu opreme za proizvodnju električne energije iz OIE i CHP. Za proizvodna postrojenja na OIE i CHP, Zakon predviđa mere u pogledu prioritarnog povezivanja na mrežu i dispečinga, u skladu sa Direktivom 2004/8 / EZ o promociji kogeneracije i Direktivom 2009/28 / EZ o promociji obnovljivih izvora.

Zakon o energetici predviđa dve glavne šeme podsticaja: finansijska podrška za pokrivanje razlike između troškova proizvodnje i očekivane tržišne cene električne energije i feed-in tarife za proizvedenu električnu energiju iz obnovljivih izvora.

Međutim, zbog ranijih problema na slovenačkom tržištu obnovljive energije, zakon nameće nekoliko ograničenja za podršku OIE. Kao najvažnije, postoje ograničenja za sticanje statusa kvalifikovanog proizvođača, kao što je maksimalni proizvodni kapacitet od 1 MW, i novi sistem za dodelu podrške, koji ovlašćuje Agenciju za energetiku da objavljuje različite vrste javnih tendere za investitore.

Nadležne vlasti u sektoru obnovljivih izvora energije uključuju: Vladu, u svojstvu kreatora politike; Agenciju za energetiku, koja je glavni regulatorni organ nadležan za promociju obnovljive energije, pripremu javnih tendera, nadzor i izveštavanje; BORZEN d.o.o., koji administrira šeme feed-in podrške i podržava razvoj OIE i CHP (trenutno, u Sloveniji su u šemu podrške uključena 3.864 postrojenja, ukupne snage 944,9 MW); i Ministarstvo infrastrukture, koje je glavni regulatorni koordinator i predlagač različitih strateških politika.

Pregled tržišta

Slovenija je atraktivno tržište za proizvodnju obnovljivih izvora energije, posebno biomase, solarne energije i vetra. Iako hidroelektrane generiše značajne količine električne energije u zemlji, postoji veliki neiskorišćeni potencijal duž reka Save i Mure.

Važna razmatranja u vezi obnovljive energije data su u predloženom Slovenačkom energetsom konceptu, koji ima za cilj da poveća finalnu potrošnju energije iz obnovljivih izvora na 30% do 2035. godine.

